

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ТРИДЕСЕТ И ДЕВЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
КОМИСИЯ ПО ЕНЕРГЕТИКА

СТ А Н О В И Щ Е

Относно: Конституционно дело № 4/2003г., за установяване противоконституционност на чл. 106а, чл. 112г, ал. 1, т. 2 и 3 и чл. 164, ал. 1, т. 4 от Закона за енергетиката и енергийната ефективност (ДВ, бр. 64/1999г., изм. бр. 1/2000г., бр. 108/2001г., бр. 63/2002г. и бр. 9/2003г.), както и на § 68 и § 69, ал. 15 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение (ДВ, бр. 108/2001г.) на същия закон.

В изпълнение на разпореждане на председателя на Народното събрание № 350-01-65 от 14.03.2003г., Комисията по енергетика на свое заседание, проведено на 02.04.2003г., разгледа искането на групата народни представители за установяване на противоконституционност на чл. 106а, чл. 112г, ал. 1, т. 2 и 3 и чл. 164, ал. 1, т. 4 от Закона за енергетиката и енергийната ефективност (ДВ, бр. 64/1999г., изм. бр. 1/2000г., бр. 108/2001г., бр. 63/2002г. и бр. 9/2003г.), както и на § 68 и § 69, ал. 15 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение (ДВ, бр. 108/2001г.) на същия закон и представя следното становище:

I. Относно искането за установяване на противоконституционност поради противоречие с чл. 19, ал.1 и 2 от Конституцията на системата за дялово разпределение на топлинната енергия между потребителите в сграда – етажна собственост – чл.106а, 112г, ал.1, т.2 и 3 от ЗЕЕЕ.

Като взе предвид нормата на чл.19, ал.1 и 2 от Конституцията, която е част от правната уредба на общите начала на икономическата система на Република България и по-конкретно принципа на свободната стопанска инициатива по чл.19 ал.1, Комисията по енергетика изразява становище, че тези норми са изцяло спазени при регламентирането на търговските отношения в областта на енергетиката. Това се гарантира с въвеждането на системата за дялово разпределение на топлинната енергия, което създава условия за съществуване на свободна инициатива от страна на потребителите в сгради-етажна собственост, търговците и топлопреносните предприятия. Съгласно разпоредбата на чл. 112г, ал. 1 от ЗЕЕЕ дяловото разпределение се извършва от топлопреносното предприятие или от търговец, определен от потребителите и отговарящ на условията на наредбата по чл. 95, ал. 3 от ЗЕЕЕ, при наличие на

определени законни изисквания, изброени в чл. 112г, ал. 1, т. 1-3 от ЗЕЕЕ. Съгласно тази разпоредба и за разлика от съществуващата до 2001г. регламентация на дейността по дяловото разпределение за сгради – етажна собственост, се създават условия и за лоялна конкуренция между лицата, които осъществяват “топлинното счетоводство”.

В чл. 112г, ал. 1, е уредена и друга гаранция за потребителите, а именно - нормативно са определени и условията, на които трябва да отговаря търговецът. Те са описани подробно в Наредбата за топлоснабдяване (чл. 49 и следващите) и въз основа на законова делегация по чл. 112г, ал. 1.

Ефективната защита на интересите на потребителите се извършва и с изпълнението на нормативните изисквания за лицата извършващи “топлинно счетоводство”.

Изложените по-горе аргументи свързани с практиката по осъществяване на “топлинно счетоводство” ни дават основание да заключим, че са създадени равноправни условия за стопанска дейност на топлопреносното предприятие и на търговците предлагащи тази услуга, в условията на ефективна защита на потребителите.

Интересите на потребителите са защитени и чрез законовата възможност за избор при осъществяване на “топлинно счетоводство” чрез лично договаряне. Изискването за индивидуални договори при публично известни общи условия е предпоставка за стабилни правоотношения както и за съдебна защита при неизпълнение на договорни задължения.

Комисията по енергетика оценява като неоснователни твърденията за нарушен баланс между икономическите интереси на енергийните предприятия и потребителите, произтичащи от нормата на чл. 20, ал. 2 от ЗЕЕЕ. Трябва изрично да се посочи, че задължението на потребителите да комплектуват имотите си с уреди за дялово потребление не може по никакъв начин да доведе до икономически изгоди за топлопреносното предприятие. Досегашната българска и европейска практика в повечето случаи изключва “топлинното счетоводство” и предоставя тази дейност на независими лица, които директно контактуват с потребителя. Тази практика е по-скоро изцяло в нормативното поле на чл. 19, ал. 2 от Конституцията и чл. 16 и следващите от ЗЗК, нормиращи монопола и господстващото положение, и по-конкретно забраната за злоупотреба с тях. Следователно липсват законови предпоставки за проява на монополно или господстващо положение на пазара на участниците в топлоснабдяването на потребителите.

Правната уредба в ЗЕЕЕ и Наредбата за топлоснабдяване не само равнопоставят участниците, но и гарантират предпоставки за отчитане на конкретните финансови възможности на потребителите. По този начин се стимулира енергийната ефективност в условията на постигане на оптимален комфорт за потребителите. В този смисъл предлаганата схема за топлоснабдяване е в съответствие и с изискванията на Директива 93/76/ЕЕК на Европейския съюз за ограничаване на вредните емисии и подобряване на енергийната ефективност.

По преценка на Комисията по енергетика в искането на групата народни представители не се прави разлика между две напълно самостоятелни дейности – доставка и продажба на топлинна енергия от една страна и дяловото ѝ разпределение в сгради-етажна собственост от друга. Принципно тези дейности са съществено различни, което е основание “топлинното счетоводство” да се отдели като самостоятелна дейност. В чл. 106а от ЗЕЕЕ изрично се определя обхватът на условията по тази дейност, които по закон подлежат на одобрение

от Държавната комисия по енергийно регулиране и съгласно нормата на ал. 2 от чл. 106а се гарантира публичността на тези условия и свободната воля при тяхното сключване. Освен това в чл. 3 е предвидена възможност потребителят да представи и изисква индивидуални клаузи, различни от обнародваните общи условия. Следователно чл. 106а е в пълно съответствие с чл. 19, ал. 1 и 2 от Конституцията. Вносителите на искането оспорват конституционността на т. 2 и 3 на ал. 1 на чл. 112г, чиито норми според тях налагат “натрапени” правоотношения на дяловото разпределение. Комисията по енергетика не подкрепя искането, като смята че правната рамка за определен вид обществени отношения е израз на регулативните функции на правото и е естествено да предизвика възражение в адресатите. Това не означава, че нормата е противоконституционна.

II. Относно искането за установяване на противоконституционност поради противоречие с чл. 19, ал. 1 и 2 от Конституцията на разпоредбите от ЗИД на ЗЕЕЕ, с които се определя задължение за потребителите да комплектуват имотите си със средства за отчитане на дяловото разпределение на топлинна енергия и последиците и санкциите от неизпълнението ѝ - § 68 от Преходните и заключителни разпоредби (ПРЗ) на ЗИД на ЗЕЕЕ, чл. 164, ал. 1, т. 4 от ЗЕЕЕ и § 69, ал. 15 от ПЗР на ЗИД на ЗЕЕЕ.

Комисията по енергетика смята, че § 68 от Преходните и заключителни разпоредби (ПРЗ) на ЗИД на ЗЕЕЕ е преходно правило, което урежда заварени правоотношения и като преходно правило не би следвало да подлежи на самостоятелен контрол за конституционност. Конкретното определяне на срока за изпълнение на нормите не е аргумент за противоконституционност, тъй като е преценка на законодателя за времето на въвеждане на правната норма.

Твърдението, че предвиденият в § 68 на ПЗР срок е твърде кратък за потребителите е неоснователно, тъй като нормата е обществено дискутирана и потенциалните потребители са имали възможност да се запознаят с нея преди следващия отоплителен сезон. В подкрепа на становището по тази част от искането следва да се има предвид обстоятелството, че над 90% от потребителите на топлинна енергия за битови нужди са изпълнили изискването, при това не са упражнили правата си по Закона за защита на потребителите и потребителското търсене (ЗЗПТ) и Закона за защита на конкуренцията (ЗЗК).

Неоснователни са също и аргументите, че с новата уредба се очаква бламиране на социалния характер на държавата. Точно обратното – създават се предпоставки за съобразяване с материалното състояние на потребителите, като им се предоставя възможност сами да определят количеството на необходимата им топлинна енергия в зависимост от реалните нужди и възможностите за заплащане. Наред с това е предвидена и система за мерки по Закона за социалното подпомагане, както и правната уредба в договорите за “топлинно счетоводство” да има клаузи за разсрочено плащане.

Обичайна практика е при наличие на законови задължения да се предвиди и административно-наказателна отговорност при неизпълнение. Именно такава отговорност е предвидена в § 69 от ЗИД на ЗЕЕЕ. Поради тези причини липсва основание за противоконституционност на чл. 164, ал. 1, т. 4 от ЗЕЕЕ.

Поради изложените по-горе съображения не може да се приеме твърдението, че с § 69, ал. 15 от ЗИД на ЗЕЕЕ се въвежда своеобразна наказателна санкция за потребителите, които не са изпълнили задължението си по § 68 от ЗИД на ЗЕЕЕ. Въвеждането на изчисляването на топлинна енергия със завишение от 10% по силата на § 69 се обуславя от факта, че при липса на регулиране на подаваната енергия отоплителните тела работят на максимална мощност. Липсата на уреди по неизбежност налага използването на изчислителни процедури. Въведеният конкретен размер на завишение е аналитично определен като минимално ниво за икономия при въведена система за дялово разпределение.

III. Относно твърдението за противоконституционност поради противоречие с чл. 33, ал. 1 и чл. 41 от Конституцията на оспорените разпоредби от ЗЕЕЕ

По същество групата народни представители преценява, че са нарушени правата на гражданите за неприкосновеност на жилището и достъп до информация.

Мотивите са неоснователни тъй като в нормата на чл. 106а, ал. 1 изрично е предвидено в публично оповестените и одобрени от ДКЕР общи условия за продажбата на топлинна енергия задължително да се изложат общите условия, в това число редът на измерване, отчитане, разпределение, заплащане на топлинната енергия, отговорността за неизпълнение на задълженията, редът за осигуряване на достъп до отоплителните тела, средствата за търговско измерване. Ако едно от тези общи условия не е изпълнено индивидуалните договори са недействителни и могат да бъдат оспорени по съдебен ред.

Изложената по-горе процедура гарантира принципа на свободата при договарянето и изключва налагането на принуда и нарушаването на неприкосновеността на жилището.

Комисията по енергетика смята, че ЗЕЕЕ и приетата въз основа на него Наредба за топлоснабдяването, гарантират волята на потребителите при влизане в тяхното жилище за целите на обслужването им при топлоснабдяването.

Неоснователно е твърдението за ограничено право на информация по чл. 41 от Конституцията тъй като: общите условия за продажба на топлинна енергия са обнародвани най-малко в един централен и един местен всекидневник и влизат в сила в едномесечен срок от публикуването им (чл. 106а, ал. 2 от ЗЕЕЕ); договорите за “топлинно счетоводство” съдържат достатъчна информация и освен това потребителите имат възможност да изискват допълнително данни относно осъществяването на дейностите по дяловото разпределение на топлинната енергия. Комисията по енергетика припомня, че част от правните субекти съгласно чл. 41, ал. 1 от Конституцията имат задължението да предоставят обществена информация, което е уредено в чл. 3, ал. 2 от Закона за достъп до обществена информация.

Уважаеми конституционни съдии,

Предвид изложените съображения, Комисията по енергетика към XXXIX Народно събрание изразява становище, че трябва да бъдат отхвърлени исканията за обявяване за противоконституционни на чл. 106а, чл. 112г, ал. 1, т. 2 и 3 и чл. 164, ал. 1, т. 4 от Закона за енергетиката и енергийната ефективност (ДВ, бр. 64/1999г., изм. бр. 1/2000г., бр. 108/2001г., бр. 63/2002г. и бр. 9/2003г.),

както и на § 68 и § 69, ал. 15 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение (ДВ, бр. 108/2001г.) на същия закон.

02 април 2003г.

